

Alfa-PVP

Julkaistu 31.3.2017

α -Pyrrolidiinivalerofenoni (α -PVP, alfa-PVP; 1-fenyyl-2-(1-pyrrolidinyyli)-1-pentanoni) on syntetinen huumausaine. Se on luonnossa esiintyvän khat-pensaan (*Catha edulis Forsk*) psykoaktiivisen ainesosan, huumeeksi luokitellun katinonin johdos. Kemialliselta rakenteeltaan alfa-PVP muistuttaa Suomessakin jonkin aikaa sitten laajalti käytettyä huumausainetta metyleenidioksyprovaleronia (MDPV), sekä provaleronia, jonka aineenvaihduntatuote se on.

Alfa-PVP syntetisoitiin ensimmäisen kerran 1960-luvulla, mutta huumemarkkinoille se ilmaantui vasta varsin hiljattain: Euroopassa aine on varmuudella ollut saatavilla laittomilla markkinoilla alkuvuodesta 2011 lähtien. Suomessa yhdiste luokiteltiin kansallisella päätöksellä huumausaineeksi 30.12.2013. Euroopan laajuinen riskinarviointi valmistui marraskuussa 2015, ja kesäkuussa 2016 alfa-PVP määriteltiin huumausaineeksi Euroopan Unionissa. Alfa-PVP lisättiin maaliskuussa 2016 YK:n Psykotropoisia aineita koskevan yleissopimuksen luetteloon II.

Alfa-PVP:tä on todettu kaikissa Euroopan Unionin jäsenmaissa. Takavarikkotietojen mukaan ainetta tuodaan jauhemuodossa suuressa mittakaavassa pääosin Kiinasta. Lisäksi Euroopasta on löytynyt laitonta valmistusta. Takavarikoidun alfa-PVP:n pitoisuudet ovat vaihdelleet 23 prosentista 95 prosenttiin. Kolmanneksessa valmisteista oli alfa-PVP:n lisäksi muita, useimmiten keskushermostoa kiihottavia aineita.

Olemassa olevan tutkimustiedon perusteella alfa-PVP on voimakkaasti keskushermostoa kiihottava aine. Sen vaikutuksia ei ole tutkittu ihmisillä. In vitro -kokeiden mukaan alfa-PVP estää dopamiinin ja noradrenaliinin takaisinottoa hermopäätteissä. Sama vaikutusmekanismi on myös muilla monoamiinien takaisinottoa estävillä psykostimulanteilla kuten MDPV:llä. Kummallakaan niistä ei ole vaikutusta serotoniinin takaisinottoon. Sekä alfa-PVP:llä että MDPV:llä on eläinkokeissa havaittu vahvistavia vaikutuksia, jotka yhdistetään aineiden väärinkäyttöpotentiaaliin ja mahdollisesti riippuvuutta aiheuttaviin ominaisuuksiin. Eläinkokeissa on havaittu, että alfa-PVP:n akuutit käyttäytymisvaikutukset muistuttavat muiden keskushermostoa kiihottavien aineiden, kuten MDPV:n, kokaiinin ja metamfetamiinin vaikutuksia. Akuuteista myrkytystapauksista ja käyttäjien raporteista voidaan päätellä, että alfa-PVP:n vaikutukset ihmiseen muistuttavat muiden keskushermostoa kiihottavien huumausaineiden vaikutuksia.

Huumemarkkinoilla alfa-PVP esiintyy yleisimmin jauhe- ja tablettimuodossa. Sen hydrokloridisuola on valkeaa, kiteistä jauhetta. Sitä käytetään yleensä nuuskaamalla, suonensisäisesti tai suun kautta. Lisäksi on raportoitu kielenalaista ja rektaalista annostelua. Käyttäjäkokeusten mukaan havaittavia vaikutuksia saadaan suun kautta otettaessa 1-2 mg:n annoksella, ja voimakkaita vaikutuksia suun kautta otetulla 20-25 mg:n annoksilla. Käyttäjien mukaan alfa-PVP:n vaikutukset ovat lyhytkestoisia, toisinaan vain 15 minuuttia, ja tarve uudelle annokselle tulee 30-120 minuutin kuluttua. Joillakin käyttäjäfoorumeilla myös varoitetaan uudelleenannostelusta, joka johtaa impulsiiviseen käytökseen ja yhä toistuviin annosteluihin, mistä voi seurata voimakkaasti keskushermostoa kiihottaville aineille ominaisia vakavia, jopa kuolemaan johtavia haittavaikutuksia.

Alfa-PVP:tä käyttävät pääasiallisesti ongelmakäyttäjät, mutta viitteitä on myös viihdekäytöstä. Useamman huumeen sekakäyttö näyttäisi olevan tavallista alfa-PVP:n käyttäjien keskuudessa. Kliinisen datan perusteella alfa-PVP:tä käytetään Suomessa usein amfetamiinien kanssa. Käyttäjät eivät välttämättä tiedä ostavansa alfa-PVP:tä, sillä sitä myydään usein MDPV:nä, metamfetamiinina tai ekstaasina. Alfa-PVP:tä voi myös olla muiden aineiden, esimerkiksi amfetamiinin jatkeaineena. Alfa-PVP:n suonensisäiseen käyttöön liittyy terveystarpeita, joihin kuuluu tartuntatautien leviäminen likaisten injektioneulojen välityksellä, sekä miesten välisen seksin yhteydessä ilmenevä ns. "chemsex" -riskikäyttäytyminen.

Alfa-PVP on liitetty julkaistun tiedon mukaan vuoden 2011 jälkeen Euroopassa vajaan 200 akuuttiin myrkytystapaukseen, ja yli sataan kuolemantapaukseen. Näistä 20 %:ssa aine ilmoitettiin kuolemansyyksi tai siihen myötävaikuttavaksi tekijäksi. Suurimmassa osassa kuolemantapauksia havaittiin myös muita aineita, kuten bentsodiatsepiineja, alkoholia, opioideja, masennuslääkkeitä tai epilepsialääkkeitä, amfetamiineja, pseudoefedriiniä ja syntetisiä katinoneja. Niissä tapauksissa, joista kliinistä tietoa oli saatavilla, oli havaittu akuutin myrkytystilan oireita: sydämen tiheälyöntisyyttä, liikalämpöisyyttä, hikoilua, kiihtyneisyyttä, kouristuksia ja kohtauksia, sekavuutta, aggressiivisuutta, outoa käyttäytymistä ja lihaskudoksen vaurioita (rabdomyolyyssia).

Tänä päivänä käytössä olevilla kattavilla massaspektrometrillä määritysmenetelmillä alfa-PVP ja muut vastaavat

aineet voidaan todeta käyttäjien virtsa-, veri- ja sylkinäytteistä melko suoraviivaisesti. Sen sijaan yleisesti päivystyksissä käytössä olevilla pikatesteillä uusia huumeita ei pääsääntöisesti havaita, mikä osaltaan lisää näiden aineiden vaarallisuutta käyttäjilleen.

Aino Kankaanpää

FaT, Terveyden ja hyvinvoinnin laitos THL

link

Lähteet ▶

Lähde verkko-osoite: <https://paihdelinkki.fi/fi/tietopankki/tietoiskut/huumeet-ja-muut-paihdyttavat-aineet/alfa-pvp>